

REALISATIEOVEREENKOMST

Afsluitdijk – Duurzame Energie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Zaaknummer 31110198

Realisatieovereenkomst voor het ontwikkelen van de Afsluitdijk tot een broedplaats van innovatie op het gebied van duurzame energie c.q. het faciliteren van reeds bestaande voorzieningen op dit gebied

Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Dienst Midden Nederland

Bijlagen

Bijlage ROK1	Begrippen en afkortingen
Bijlage ROK2	Objectafbakening Duurzame Infrastructuur RWS
Bijlage ROK3	Objectafbakening Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie
Bijlage ROK4	Eisen Duurzame Infrastructuur RWS
Bijlage ROK5	Afspraken Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie

Ondergetekenden:

- I. De Staat der Nederlanden gevestigd te 's-Gravenhage, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, vertegenwoordigd door Directeur Generaal mr. ing. J.H. Dronkers van Rijkswaterstaat, inzake de uitvoering van deze overeenkomst hierna te noemen "**RWS**";

en de **Regionale Partners** zijnde

- II. De provincie Fryslân gevestigd te Leeuwarden, volgens volmacht vertegenwoordigd door gedeputeerde K. Kielstra, handelend ter uitvoering van het besluit van Gedeputeerde Staten d.d. 17 mei 2016, hierna te noemen "**Provincie Fryslân**";
- III. De gemeente Súdwest-Fryslân gevestigd te Sneek, volgens volmacht vertegenwoordigd door wethouder drs. M. Offinga MBM, handelend ter uitvoering van het besluit van het College van Burgemeester en Wethouders d.d. 23-02-2016, hierna te noemen "**Gemeente Súdwest-Fryslân**";
- IV. De provincie Noord-Holland gevestigd te Haarlem, volgens volmacht vertegenwoordigd door gedeputeerde C.J. Loggen, handelend ter uitvoering van het besluit van Gedeputeerde Staten d.d. 01-12-2015, hierna te noemen "**Provincie Noord-Holland**";
- V. De gemeente Hollands Kroon gevestigd te Anna Paulowna, volgens volmacht vertegenwoordigd door wethouder T.J.M. Groot, handelend ter uitvoering van het besluit van het College van Burgemeester en Wethouders d.d. 05-07-2016, hierna te noemen "**Gemeente Hollands Kroon**";
- VI. De gemeente Harlingen gevestigd te Harlingen, volgens volmacht vertegenwoordigd door wethouder M. le Roy, handelend ter uitvoering van het besluit van het College van Burgemeester en Wethouders d.d. 15-12-2015, hierna te noemen "**Gemeente Harlingen**";

RWS en de Regionale Partners hierna gezamenlijk te noemen: "**Partijen**";

overwegende dat:

- a) Partijen gezamenlijk de ambitie hebben met maatregelen de Afsluitdijk verder te ontwikkelen tot vernieuwd waterbouwkundig icoon van de 21^e eeuw.
- b) RWS werkt aan de contractvoorbereiding van het project Afsluitdijk, verder te noemen het "**Project**", inhoudende het weer aan de eisen voor waterveiligheid te laten voldoen van de Afsluitdijk en het vergroten van de waterafvoercapaciteit. Partijen onderkennen het primaire belang van deze eisen;
- c) RWS voornemens is de werkzaamheden die verband houden met de realisatie van de onder b) genoemde werkzaamheden aan te besteden in de vorm van een design, build, finance and maintain (DBFM) contract waarin naast ontwerp en realisatie ook financiering en onderhoud worden belegd, hierna te noemen het "**Rijkscontract**";
- d) Regionale Partners in aansluiting op de maatregelen van RWS en separaat onder de noemer 'regionale ambities' maatregelen willen realiseren die bijdragen aan de versterking van recreatie & toerisme, duurzaamheid en ecologie op de Afsluitdijk;
- e) Regionale Partners met RWS in een Bestuursovereenkomst dd. 23 december 2011 zijn overeengekomen om de realisatie van enkele van de onder d) genoemde maatregelen in te brengen in het Rijkscontract, waardoor deze gezamenlijke ambitie door RWS wordt gefaciliteerd;
- f) op 27 november 2014 Regionale Partners de Samenwerkingsovereenkomst Duurzame Energie hebben getekend, hierna ook te noemen de "**Samenwerkingsovereenkomst**" waarin afspraken zijn gemaakt over onder meer:
 - i. het handhaven van de functionaliteit van Blue Energy conform de vigerende vergunning gedurende aanleg en beheer;
 - ii. het niet onmogelijk maken van een opschaling van de faciliteiten van Blue Energy;
 - iii. het maximaal beschikbaar houden van twee testlocaties voor stromingsturbines conform de vigerende vergunning gedurende aanleg en beheer;
 - iv. het stimuleren van innovatieve en duurzame oplossingen voor energie en een energieneutrale dijk middels het opnemen van prikkels bij aanbesteding van het Rijkscontract alsook eisen in het Rijkscontract;
 - v. het op later moment sluiten van een meer gedetailleerde realisatieovereenkomst, waarin afspraken uit de Samenwerkingsovereenkomst nader uitgewerkt zijn;
- g) deze Realisatieovereenkomst een nadere uitwerking is van de hiervoor genoemde Samenwerkingsovereenkomst;
- h) Partijen in deze Realisatieovereenkomst wensen vast te leggen op welke wijze de onder f) bedoelde afspraken moeten worden opgenomen in het Rijkscontract en aan welke eisen deze dan moeten voldoen.

komen overeen als volgt:

Artikel 1: Definities

1. Onderstaande begrippen in deze Realisatieovereenkomst die met een hoofdletter beginnen, hebben de betekenis zoals hieronder weergegeven:
 - a) Aanbestedingsprocedure: de aanbestedingsprocedure voor het Rijkscontract voor het Project;
 - b) Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie: de gemarkeerde objecten of zones zoals aangegeven op de tekening, opgenomen in bijlage ROK3 (*Objectafbakening Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie*), welke geen onderdeel zijn van het Rijkscontract en in beheer zijn bij TTC en REDstack of hun rechtsopvolgers;
 - c) Bestuurlijke Stuurgroep Afsluitdijk: stuurgroep bestaande uit de bestuurlijke vertegenwoordigers van Partijen, voorgezeten door een (ambtelijk) vertegenwoordiger van RWS.
 - d) Esthetisch Programma van Eisen: eisen ten aanzien van vormgeving en beeldkwaliteit welke zijn opgenomen in het Rijkscontract;
 - e) Masterplan Beeldkwaliteit: plan waarin wordt beschreven wat de gewenste ruimtelijke kwaliteit is van de toekomstige maatregelen en initiatieven op en rond de Afsluitdijk. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen ruimtelijke kaders waaraan maatregelen kunnen worden getoetst (ruimtelijke richtlijnen en vormgevingsprincipes) en mogelijke ontwikkelingsrichtingen en perspectieven ter inspiratie (uitwerkingen en streefbeelden);
 - f) Realisatieovereenkomst: deze overeenkomst;
 - g) Regionale Vertegenwoordiger: de als vertegenwoordiger van de Regionale Partners optredende rechtspersoon of natuurlijk persoon aan wie de Regionale Partners op grond van artikel 9 van deze Realisatieovereenkomst gezamenlijk een volmacht hebben verstrekt;
 - h) Rijksinpassingsplan: het rijksinpassingsplan Afsluitdijk vastgesteld op 22-01-2016;
 - i) Rijkscontract: het DBFM-contract van RWS voor de uitvoering van het Project;
 - j) Vergunning: elk besluit, verkeersbesluit, ambtshalve besluit, vergunning, ontheffing, melding, beschikking of andere toestemming van publiekrechtelijke aard die benodigd is voor de werkzaamheden die RWS moet verrichten en de diensten die hij moet leveren op grond van deze Realisatieovereenkomst, met uitzondering van het Rijksinpassingsplan;
 - k) Duurzame Infrastructuur RWS: de objecten opgenomen in bijlage ROK2 (*Objectafbakening Duurzame Infrastructuur RWS*), welke onderdeel zijn van het Rijkscontract en in beheer en onderhoud zijn bij RWS.
2. Overige begrippen in deze Realisatieovereenkomst die met een hoofdletter beginnen, hebben de betekenis als opgenomen in bijlage ROK1 (*Begrippen en afkortingen*), paragraaf 1 (*Technische begrippen*).
3. In deze Realisatieovereenkomst gebruikte afkortingen hebben de betekenis als opgenomen in bijlage ROK1 (*Begrippen en afkortingen*), paragraaf 2 (*Afkortingen*).

Artikel 2: Doel van de overeenkomst

Deze Realisatieovereenkomst heeft tot doel het vastleggen van de wederzijdse verplichtingen van Partijen met betrekking tot de realisatie, beheer en onderhoud van de Duurzame Infrastructuur RWS als onderdeel van of verband houdend met het Rijkscontract, dan wel het faciliteren van de ongestoorde ligging van Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie en het

niet onmogelijk maken van toekomstige ontwikkelingen en maatregelen op het gebied van duurzame energie.

Artikel 3: Verplichtingen RWS

1. RWS moet de Duurzame Infrastructuur RWS voor eigen rekening en risico realiseren, beheren en onderhouden overeenkomstig de eisen genoemd in bijlage ROK4 (*Eisen Duurzame Infrastructuur RWS*), zodat de Duurzame Infrastructuur RWS voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en past binnen het Rijksinpassingsplan;
2. RWS zal met de beheerders van Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie vóór de start van de Aanbestedingsprocedure afspraken maken over het faciliteren van de ongestoorde ligging en exploitatie van deze bedrijfsmiddelen overeenkomstig de afspraken genoemd in bijlage ROK5 (*Afspraken Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie*), een en ander onder voorbehoud van het verlenen van de benodigde vergunningen voor het hebben en gebruiken van deze bedrijfsmiddelen aan te vragen door de beheerders van Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie.
3. RWS zal de eisen als bedoeld in lid 1 en de afspraken als bedoeld in lid 2 nader uitwerken en specificeren en opnemen in het Rijkscontract. RWS zal de specificatie ten aanzien van de Duurzame Infrastructuur RWS zoals opgenomen in het Rijkscontract vóór de start van de Aanbestedingsprocedure aanleveren aan de Regionale Vertegenwoordiger. Daarnaast zal RWS een Esthetisch Programma van Eisen opnemen in het Rijkscontract waarin de ruimtelijke richtlijnen en vormgevingsprincipes uit het Masterplan Beeldkwaliteit zijn gespecificeerd.
4. RWS zal zorgen voor alle benodigde Vergunningen voor aanpassing, beheer en onderhoud van de Duurzame Infrastructuur RWS.
5. RWS dient de uitvoering van zijn werkzaamheden zo nodig te coördineren met initiatieven van de Regionale Partners ten behoeve van duurzame energie.
6. RWS zal via de Regionale Vertegenwoordiger nadere afspraken maken over hoe en wanneer de Regionale Partners worden betrokken bij de Aanbestedingsprocedure. Deze betrokkenheid zal evenredig zijn aan het belang dat Partijen hebben bij een zorgvuldige Aanbestedingsprocedure en een goede informatievoorziening richting gegadigden.

Artikel 4: Verplichtingen van de Regionale Partners

1. De Regionale Partners zijn verantwoordelijk voor de afstemming met RWS van werkzaamheden die zij (laten) uitvoeren voor zover dit grenst aan het Project, opdat deze werkzaamheden niet conflicteren met de werkzaamheden van het Project. De Regionale Partners zullen de door hen daartoe in te schakelen aannemer(s) opdragen om met de opdrachtnemer van RWS af te stemmen en zo min mogelijk hinder te veroorzaken bij de uitvoering van het Rijkscontract.
2. De Regionale Partners coördineren de initiatieven van henzelf en van derden inzake het ontwikkelen van de Afsluitdijk tot een broedplaats van innovatie op het gebied van duurzame energie, en stemmen deze af met RWS op de werkzaamheden van het Project.

Artikel 5: Communicatie tijdens de Aanbestedingsprocedure

1. Ten aanzien van door een Partij tijdens de Aanbestedingsprocedure verstrekte niet-openbare informatie, moeten de andere Partijen strikte vertrouwelijkheid en geheimhouding in acht nemen. De Regionale Partners zullen hun medewerkers en de Regionale Vertegenwoordiger verplichten deze geheimhoudingsbepaling na te leven. Tevens zullen zij de derden als bedoeld in artikel 4 lid 2 verzoeken deze geheimhoudingsbepaling na te leven.

2. Het gestelde in lid 1 laat onverlet enige wettelijke verplichting voor één der Partijen om informatie openbaar te maken. Als de Regionale Partners een verzoek tot openbaarmaking van informatie betreffende (onderdelen van) het Project ontvangen, moeten zij RWS hiervan in kennis stellen. De Regionale Partners mogen op een dergelijk verzoek tot openbaarmaking niet eerder beslissen, dan na overleg met RWS.

Artikel 6a: Wijzigingen tijdens de Aanbestedingsprocedure op verzoek van RWS

1. RWS mag tijdens de Aanbestedingsprocedure een voorstel doen voor een wijziging van de Realisatieovereenkomst en dit voorstel ter beoordeling en goedkeuring aan de Regionale Vertegenwoordiger voorleggen.
2. De Regionale Vertegenwoordiger zal dit wijzigingsvoorstel binnen 15 werkdagen na ontvangst beoordelen en zijn oordeel schriftelijk kenbaar maken aan RWS.
3. Als RWS en de Regionale Vertegenwoordiger overeenstemming hebben bereikt over een voorgestelde wijziging, leggen zij deze wijziging schriftelijk vast en wordt deze overeenkomst dienovereenkomstig gewijzigd. De Regionale Partners ontvangen een afschrift van de ondertekende wijziging.
4. De financiële gevolgen van de wijziging zijn voor rekening van RWS.

Artikel 6b: Wijzigingen tijdens de Aanbestedingsprocedure op verzoek van Regionale Partners

1. De Regionale Vertegenwoordiger mag tijdens de Aanbestedingsprocedure een voorstel doen voor een wijziging van de Realisatieovereenkomst en dit voorstel ter beoordeling en goedkeuring aan RWS voorleggen.
2. RWS zal dit wijzigingsvoorstel binnen 15 werkdagen na ontvangst beoordelen en zijn oordeel schriftelijk kenbaar maken aan de Regionale Vertegenwoordiger. RWS is tevens bevoegd het voorstel te weigeren wanneer het belang van de aanbesteding hem daartoe noodzaakt.
3. Als RWS en de Regionale Vertegenwoordiger overeenstemming hebben bereikt over een voorgestelde wijziging, leggen zij deze wijziging schriftelijk vast en wordt deze overeenkomst dienovereenkomstig gewijzigd. De Regionale Partners ontvangen een afschrift van de ondertekende wijziging.
4. Indien de beoogde wijziging een significante aanpassing van de scope behelst zoals vastgelegd in bijlage ROK4 (*Eisen Duurzame Infrastructuur RWS*) of bijlage ROK5 (*Afspraken Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie*) dient de Regionale Vertegenwoordiger bij vastlegging van de wijziging aan te tonen dat hij volmacht heeft van de Regionale Partners.
5. Indien er financiële gevolgen van de wijziging zijn, komen deze voor rekening van de Regionale Partners. In dat geval dient de Regionale Vertegenwoordiger bij vastlegging van de wijziging aan te tonen dat hij volmacht heeft van de Partij of Partijen die de kosten zal/zullen dragen.

Artikel 7a: Wijzigingen op initiatief van RWS na gunning Rijkscontract

1. Als RWS na afloop van de Aanbestedingsprocedure een wijziging wenselijk acht die betrekking heeft op de verplichtingen van RWS uit hoofde van deze overeenkomst, zal RWS hierover overleg voeren met de Regionale Vertegenwoordiger.
2. Als RWS en de Regionale Vertegenwoordiger overeenstemming hebben bereikt over een wijziging als bedoeld in lid 1, leggen zij de beoogde wijziging van deze Realisatieovereenkomst schriftelijk vast en voor zover die wijziging betrekking heeft op het

Rijkscontract zorgt RWS ervoor dat de overeengekomen wijziging wordt uitgevoerd. De Regionale Partners ontvangen een afschrift van de ondertekende wijziging.

3. De financiële gevolgen van de wijziging zijn voor rekening van RWS.

Artikel 7b: Wijzigingen op initiatief van de Regionale Partners na gunning Rijkscontract

1. Als de Regionale Partners na afloop van de Aanbestedingsprocedure een wijziging wenselijk acht die betrekking heeft op de verplichtingen van RWS uit hoofde van deze overeenkomst, zal de Regionale Vertegenwoordiger hier overleg over voeren met RWS.
2. Als RWS en de Regionale Vertegenwoordiger overeenstemming hebben bereikt over een wijziging als bedoeld in lid 1, leggen zij de beoogde wijziging van deze Realisatieovereenkomst schriftelijk vast en voor zover die wijziging betrekking heeft op het Rijkscontract zorgt RWS ervoor dat de overeengekomen wijziging wordt uitgevoerd. De Regionale Partners ontvangen een afschrift van de ondertekende wijziging.
3. Indien de beoogde wijziging een significante aanpassing van de scope behelst zoals vastgelegd in bijlage ROK4 (*Eisen Duurzame Infrastructuur RWS*) of bijlage ROK5 (*Afspraken Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie*) dient de Regionale Vertegenwoordiger bij vastlegging van de wijziging aan te tonen dat hij volmacht heeft van de Regionale Partners.
4. Indien er financiële gevolgen van de wijziging zijn, komen deze voor rekening van de Regionale Partners. In dat geval dient de Regionale Vertegenwoordiger bij vastlegging van de wijziging aan te tonen dat hij volmacht heeft van de Partij of Partijen die de kosten zal/zullen dragen.

Artikel 8: Aantonen verplichtingen RWS

1. RWS zal het nakomen van zijn verplichtingen inzake de realisatie van de Duurzame Infrastructuur RWS aantonen na afloop van de Aanbestedingsprocedure middels een rapportage waarin de eisen uit bijlagen ROK4 (*Eisen Duurzame Infrastructuur RWS*) zijn vastgelegd, alsmede de verwerking van deze ROK-eisen in het Rijkscontract.
2. RWS zal het nakomen van zijn verplichtingen inzake werkzaamheden om en nabij Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie aantonen na afloop van de Aanbestedingsprocedure middels rapportages waarin de klanteisen van deze derden zijn vastgelegd, alsmede de verwerking van deze klanteisen in het Rijkscontract.

Artikel 9: Vertegenwoordiging en contactpersonen

1. Ten behoeve van de uitvoering van deze Realisatieovereenkomst verstrekken de Regionale partners bij deze een volmacht aan de functionaris die door Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân is aangewezen als Regionaal Vertegenwoordiger. De Regionaal Vertegenwoordiger zal de Regionale Partners gezamenlijk ter zake exclusief vertegenwoordigen, behoudens voor zover anders in deze Realisatieovereenkomst bepaald.
2. De volmacht van de Regionale Vertegenwoordiger omvat minimaal het overeenkomen van wijzigingen als bedoeld in artikel 6a, 6b, 7a en 7b die geen financiële gevolgen hebben voor de Regionale Partners, het toetsen van het voldoen aan de verplichtingen door RWS als bedoeld in artikel 8 en afstemming van communicatie als bedoeld in artikel 10.
3. De Regionale Vertegenwoordiger heeft noch een financiële volmacht, noch een volmacht om de scope van de Realisatieovereenkomst te wijzigen. Het overeenkomen van significante wijzigingen op de scope en/of wijzigingen met financiële gevolgen voor de Regionale Partners als bedoeld in artikel 6a, 6b, 7a en 7b vereist dat de Regionale Vertegenwoordiger hiertoe een specifieke volmacht aan RWS overlegt.

4. Indien in deze Realisatieovereenkomst wordt gesproken over de Regionale Vertegenwoordiger is derhalve uitsluitend die bevoegd te handelen namens de Regionale Partners.
5. De Regionale Partners zullen binnen 2 weken na ondertekening van deze Realisatieovereenkomst schriftelijk aangeven wie aangewezen is als Regionale Vertegenwoordiger.
6. Indien de Regionale Partners de verleende volmacht wensen in te trekken zullen zij daarvan RWS schriftelijk in kennis stellen en zorgdragen dat er na intrekking terstond een nieuwe Regionale Vertegenwoordiger wordt aangewezen en zij zullen RWS daarvan per ommegaande schriftelijk in kennis stellen.
7. RWS zal binnen 2 weken na ondertekening van deze overeenkomst schriftelijk een contactpersoon aanwijzen ter begeleiding van de uitvoering van deze overeenkomst.

Artikel 10: Communicatie

1. De bouwcommunicatie over de realisatie van het Project aan belanghebbenden en media wordt gecoördineerd/uitgevoerd door RWS. Voor zover het publiekscommunicatie betreft inzake de Duurzame Infrastructuur RWS wordt deze afgestemd met de Regionale Vertegenwoordiger, voor zover het publiekscommunicatie betreft inzake de Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie wordt deze afgestemd met de desbetreffende derde.
2. Over de voortgang van de realisatie van de Duurzame Infrastructuur RWS en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden zal RWS de Regionale Partners en de Regionale Vertegenwoordiger op de hoogte houden.
3. De Regionale Partners en de Regionale Vertegenwoordiger dienen bij hun communicatie inzake deze Realisatieovereenkomst en daarin vermelde afspraken en eisen te allen tijde acht te slaan op het vertrouwelijke karakter van het Rijkscontract.
4. De Regionale Partners houden RWS op de hoogte van ontwikkelingen binnen hun beheersgebied, die van invloed (kunnen) zijn op de nakoming van de Realisatieovereenkomst.

Artikel 11: Duur overeenkomst

1. Deze Realisatieovereenkomst treedt in werking na ondertekening ervan door alle Partijen en eindigt op 31-12-2022.

Artikel 12: Ontbinding

1. Indien een Partij tekortschiet in de nakoming van deze Realisatieovereenkomst en deze Partij in verzuim verkeert, dan wel nakoming door deze Partij tijdelijk of blijvend onmogelijk is, stelt de meest gerede Partij alle overige Partijen daarvan onmiddellijk in kennis met een schriftelijk mededeling en treden zij in overleg conform artikel 14 leden 3 en 4 van deze Realisatieovereenkomst.
2. Indien Partijen niet binnen 2 maanden na de schriftelijke mededeling als bedoeld in lid 1 tot overeenstemming zijn gekomen, is ieder van de overige Partijen gerechtigd deze Realisatieovereenkomst jegens de tekortschietende Partij geheel of gedeeltelijk buiten rechte (geheel of gedeeltelijk) te ontbinden door middel van een aangetekend schrijven, tenzij de tekortkoming gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis die ontbinding en haar rechtsgevolgen niet rechtvaardigt. De overige Partijen zullen in overleg treden over de gevolgen van de ontbinding voor hen en een eventuele gewijzigde voortzetting van deze Realisatieovereenkomst.

3. Indien de Realisatieovereenkomst (geheel of gedeeltelijk) wordt ontbonden als gevolg van een tekortkoming van een Partij, is de tekortschietende Partij gehouden om de door alle overige Partijen geleden schade te vergoeden.
4. Verplichtingen welke naar hun aard bestemd zijn om ook na ontbinding van deze overeenkomst van kracht te zijn, blijven na ontbinding van kracht, voor zover toepasselijk. Tot deze verplichtingen behoren in ieder geval: geheimhouding (artikelen 5 en 10), toepasselijk recht (artikel 14) en geschillenregeling (artikel 14).

Artikel 13: Onvoorziene omstandigheden

1. Partijen onderkennen de mogelijkheid dat zich onvoorziene omstandigheden kunnen voordoen die van dien aard zijn, dat de ongewijzigde instandhouding van de Realisatieovereenkomst naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden verlangd en uit dien hoofde tot (gedeeltelijke) wijziging of (gedeeltelijke) ontbinding van deze overeenkomst zouden kunnen leiden.
2. In geval van een onvoorziene omstandigheid stelt de meest gerede Partij de andere Partijen daarvan onmiddellijk in kennis met een schriftelijk mededeling en treden zij in overleg conform artikel 14 leden 3 en 4 van deze Realisatieovereenkomst.
3. Indien Partijen niet binnen 2 maanden na de schriftelijke mededeling als bedoeld in lid 2 tot overeenstemming zijn gekomen, is iedere Partij gerechtigd van de rechter te verlangen deze Realisatieovereenkomst te wijzigen of geheel of gedeeltelijk te ontbinden.
4. Bij ontbinding op grond van dit artikel is artikel 12 lid 4 van deze Realisatieovereenkomst eveneens van toepassing.

Artikel 14: Toepasselijk recht en geschillenregeling

1. Op deze Realisatieovereenkomst en op nadere afspraken en wijzigingen, die het gevolg zijn van deze Realisatieovereenkomst, is Nederlands recht van toepassing.
2. Er is sprake van een geschil indien een Partij daarvan aangetekende schriftelijke en gemotiveerde mededeling doet aan de andere Partijen.
3. Partijen zullen binnen 2 weken na de schriftelijke mededeling als bedoeld in artikel artikel 12 lid 1, artikel 13 lid 2 en artikel 14 lid 2 van deze Realisatieovereenkomst met elkaar in overleg treden.
4. Indien Partijen niet binnen gerede termijn na het eerste overleg tot overeenstemming komen, schakelen Partijen per ommekeer de Bestuurlijke Stuurgroep Afsluitdijk in. Partijen dragen er zorg voor dat hun vertegenwoordigers binnen de Bestuurlijke Stuurgroep Afsluitdijk binnen 2 weken na de inschakeling van de Bestuurlijke Stuurgroep Afsluitdijk, overleg voeren om tot overeenstemming te komen.
5. Alle geschillen – daaronder begrepen die welke slechts door één der Partijen als zodanig worden beschouwd – die naar aanleiding van de Realisatieovereenkomst of van daaruit voortvloeiende overeenkomsten tussen partijen mochten ontstaan, en die Partijen niet op de in leden 3 en 4 van dit artikel beschreven wijze kunnen beslechten, worden beslecht door de bevoegde rechter in Den Haag.

Aldus overeengekomen, opgemaakt en in zesvoud ondertekend te Den Haag, op 6 juli 2016

namens de Staat

mr. ing. J.H. Dronkers
Directeur-Generaal Rijkswaterstaat

namens de provincie Fryslân

K. Kielstra
Gedeputeerde Fryslân

namens de provincie Noord-Holland

C.J. Loggen
Gedeputeerde Noord-Holland

namens de gemeente Harlingen

M. le Roy
Wethouder Harlingen

namens de gemeente Hollands Kroon

T.J.M. Groot
Wethouder Hollands Kroon

namens de gemeente Súdwest-Fryslân

drs. M. Offinga MBM
Wethouder Súdwest-Fryslân

Bijlage ROK1 Begrippen en afkortingen

1 Technische begrippen

Onderstaande omschrijvingen zijn definities binnen deze Realisatieovereenkomst en worden met een hoofdletter aangeduid.

<i>Definitie</i>	<i>Omschrijving</i>
Blue Energy Centrale	Bedrijfsmiddel derden ten behoeve van het genereren van "Blue Energy" op de locatie Breezanddijk met bijbehorende leidingen, zoals aangegeven op de tekening opgenomen in bijlage ROK3 paragraaf 1 (<i>Objectafbakening Blue Energy</i>). Dit maakt deel uit van Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie.
Stromingsturbines Den Oever	Bedrijfsmiddel derden ten behoeve van het genereren van stromingsenergie op de locatie Spuimiddel Den Oever, zoals aangegeven op de tekening opgenomen in bijlage ROK3 paragraaf 2 (<i>Objectafbakening Stromingsenergie</i>). Dit maakt deel uit van Bedrijfsmiddelen Derden Duurzame Energie.
Testlocatie Stromingsenergie (bestaand)	Bestaande locatie van Stromingsturbines Den Oever in spuigroep 1, spuikoker 2 en 4 van Spuimiddel Den Oever.
Testlocatie Stromingsenergie (nieuw)	Toekomstige locatie van Stromingsturbines Den Oever in Spuimiddel Den Oever, zoals aangegeven op de tekening opgenomen in bijlage ROK3 paragraaf 2 (<i>Objectafbakening Stromingsturbines Den Oever</i>).

2. Afkortingen

<i>Afkorting</i>	<i>Omschrijving</i>
TTC	Tidal Testing Centre

Bijlage ROK2 Objectafbakening Duurzame Infrastructuur RWS

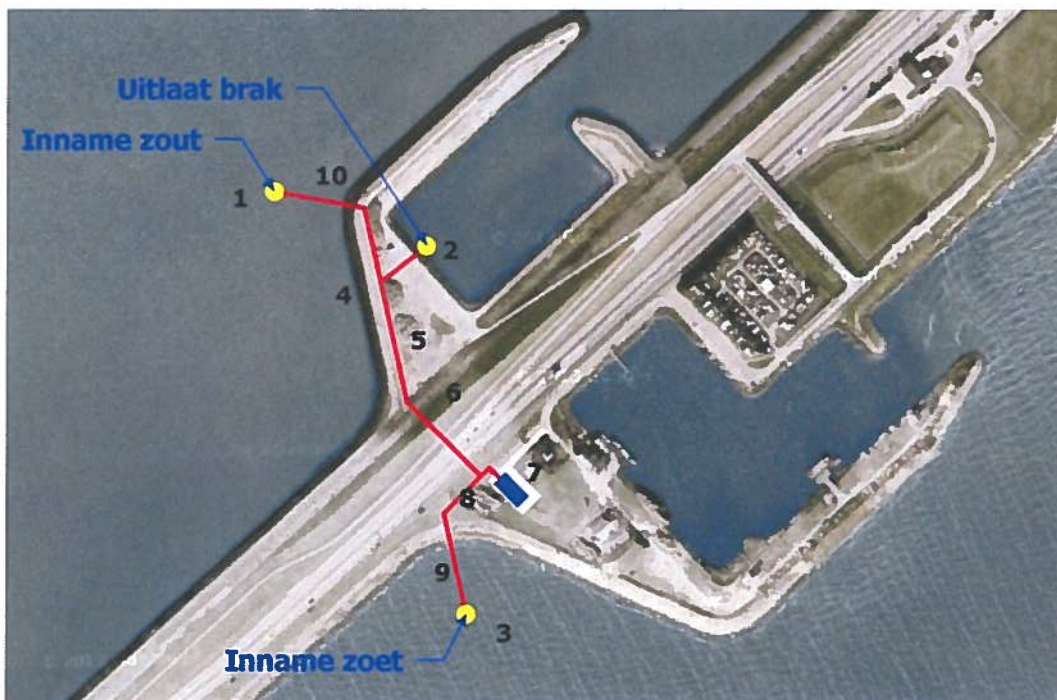
Het (verzamel)object 'Duurzame Infrastructuur RWS' in deze Realisatieovereenkomst bestaat uit elektrische installaties op of in de Afsluitdijk behorend tot de Infrastructuur RWS zoals:

- pompen
- openbare verlichting
- voorzieningen voor (dynamisch) verkeersmanagement
- energievoorziening van dienstgebouwen, sluisen, keermiddelen en bruggen.

Bijlage ROK3 Objectafbakening Bedrijfsmiddelen Duurzame Energie

1. Objectafbakening Blue Energy

De met kleuren geel, rood en blauw gemarkeerde objecten worden in deze overeenkomst beschouwd als het (verzamel)object Bedrijfsmiddelen Duurzame Energie, onderdeel Blue Energy.

1. Innamepunt zout water
2. Uitlaatpunt brak water
3. Innamepunt zoet water
4. Leidingen werkhaven
5. Leidingen buitentalud
6. Leidingbrug over fietspad en Rijksweg A7
7. Gebouw Blue Energy Centrale
8. Leidingen IJsselmeerzijde
9. Leiding waterbodem IJsselmeer
10. Leiding waterbodem Waddenzee

2. Objectafbakening Stromingsenergie

Het met kleur blauw gemarkeerde gebied, zijnde Spuimiddel Den Oever, wordt in deze overeenkomst beschouwd als oplossingsruimte voor het (verzamel)object Bedrijfsmiddelen Duurzame Energie, onderdeel Stromingsenergie.

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1401	Infrastructuur RWS - duurzame oplossingen energieverbruik	
Eistekst:	<i>RWS stimuleert de DBFM-opdrachtnemer door middel van het opnemen van prikkels bij aanbesteding van het Rijkscontract alsook eisen in het Rijkscontract tot het ontwikkelen en realiseren van duurzame oplossingen voor energieverbruik van de Infrastructuur RWS.</i>	
Projectfase:	Realisatiefase	
Validatie:	De specificatie van (een) verificatiemethode(n) is aan RWS	
Bron:		

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1454	Infrastructuur RWS - voldoen aan EPvE	
Eistekst:	<i>Infrastructuur van RWS dient te zijn ontworpen en uitgevoerd conform het [Esthetisch Programma van Eisen].</i>	
Toelichting op eis:	DBFM-ON heeft geen mogelijkheid materiaalkeuze en afwerking te "optimaliseren"	
Projectfase:	Realisatiefase	
Validatie:	De specificatie van (een) verificatiemethode(n) is aan RWS	
Bron:	DOC-0444 - 20150618 memo Buitenruimte bij het Monument op de Afsluitdijk	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1402	Energiebesparing - oplossingsruimte voor turbineren	
Eistekst:	<i>RWS biedt voldoende ruimte in het Rijkscontract om turbinerende pompen niet onmogelijk te maken.</i>	
Projectfase:	Realisatiefase	
Validatie:	De specificatie van (een) verificatiemethode(n) is aan RWS	
Bron:		

1. Eisen inzake Blue Energy

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1390	Blue Energy - Handhaven huidige installatie	
Eisteskt	<i>RWS zorgt ervoor dat de huidige testlocaties van Blue Energy, mits voor gebruik daarvan een vergunning is verleend, gedurende aanleg en beheer gehandhaafd blijft, met uitzondering van een niet-beschikbaarheid van twee maanden ten behoeve van werkzaamheden RWS.</i>	
Toelichting op eis:	Tijdelijke niet-beschikbaarheid t.b.v. werkzaamheden DBFM-ON; RWS betaalt mee aan tijdelijke verwijdering en terugplaatsing van leidingbrug over Rijksweg A7	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage REDstack	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1391	Blue Energy - inspanningsverplichting mogelijk maken opschaling Blue Energy Centrale	
Eisteskt	<i>RWS zal zich inspannen een volgende fase van Blue Energy, en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van de Blue Energy Centrale, niet onmogelijk te maken.</i>	
Toelichting op eis:	Een concrete ruimtereservering o.i.d. voor een volgende fase kan nog niet worden aangegeven.	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage REDstack	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1392	Blue Energy - uitwerken klanteisen REDstack t.b.v. Rijkscontract	ROK-1182
Eisteskt	<i>RWS maakt met REDstack rechtstreekse afspraken t.b.v. Blue Energy welke worden vastgelegd in een KES-rapportage. Vervolgens worden deze afspraken uitgewerkt in het Rijkscontract.</i>	
Toelichting op eis:	In de ROK maken we afspraken met Regionale Partners over duurzame energie. Met REDstack zelf worden nadere afspraken gemaakt t.b.v. hun klanteisen.	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage REDstack	
Bron:		

2. Eisen inzake Stromingsenergie

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1395	Stromingsenergie - uitwerking klanteisen TTC t.b.v. Rijkscontract	ROK-1182
Eisteskt	<i>RWS zorgt voor de nadere uitwerking van klanteisen Tidal Testing Centre ten behoeve van stromingsenergie bij Den Oever, en werkt deze afspraken uit in het Rijkscontract.</i>	
Toelichting op eis	In de ROK maken we afspraken met Regionale Partners over duurzame energie. Met TTC zelf worden nadere afspraken gemaakt t.b.v. hun klanteisen.	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage TTC	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1393	Testlocaties Stromingsenergie - beschikbaarheid tijdens realisatiefase	
Eistekst	<i>RWS stelt tijdens de realisatiefase maximaal twee Testlocaties Stromingsenergie beschikbaar in Spuimiddel Den Oever, mits voor gebruik daarvan vergunning is verleend. Gedurende maximaal 1 seizoen tijdens de realisatiefase is er geen Testlocatie Stromingsenergie beschikbaar.</i>	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage TTC	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1394	Testlocaties Stromingsenergie - beschikbaarheid na realisatiefase	
Eistekst	<i>RWS stelt in de beheer en onderhoudsfase twee Testlocaties Stromingsenergie beschikbaar in Spuimiddel Den Oever, mits daarvoor vergunning is verleend.</i>	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage TTC	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1416	Testlocaties Stromingsenergie - bereikbaarheid	
Eistekst	<i>RWS zorgt ervoor dat de beschikbare Testlocaties Stromingsenergie in Spuimiddel Den Oever veilig bereikbaar zijn te voet vanuit Den Oever ten behoeve van beheer en bediening.</i>	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage TTC	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

Code	Titel	Heeft bovenliggende eis
ROK-1417	Infrastructuur RWS - voorziening voor aansluiting Testlocaties Stromingsenergie	
Eistekst	<i>RWS zorgt ervoor dat de beschikbare Testlocaties Stromingsenergie kunnen worden aangesloten op het Tidal Testing Centre in Den Oever ten behoeve van bediening en energievoorziening .</i>	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportage TTC	
Bron:	Doc-00063 - Stakeholdersbijeenkomst 4 april 2013	

3. Eisen inzake derden algemeen

Code	Titel	Bovenliggende ROKeis
ROK-1182	Omgevingsmanagement – afstemmen met direct aangrenzende belanghebbenden	
Eistekst	<i>RWS draagt ervoor zorg dat waar de bereikbaarheid, leefbaarheid, bedrijfsvoering of veiligheid van direct aangrenzende belanghebbenden wordt beïnvloed, voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden af wordt gestemd met de betreffende belanghebbende.</i>	
Validatie:	Aantonen middels KES-rapportages REDstack en TTC	
Bron:	RWS	